

Personer med diabetes om tillgång till läkemedel under 2023 – Diabetesbarometern 2023 från juni 2023

I detta kortfattade PM presenteras delresultat från Svenska Diabetesförbundets stora enkätundersökning Diabetesbarometern 2023 när det gäller frågor som rör läkemedelsbrist. Enkäten innehöll två frågor runt tillgången till läkemedel. Resultaten redovisas i sin helhet i diagrammen på sidan 3.¹ Nedan en sammanfattning av varför läkemedelstillgången är särskilt viktig för personer som lever med en kronisk sjukdom som diabetes, som hanteras via en omfattande och komplex egenvård.

Drygt en halv miljon i Sverige lever med diabetes, en siffra som ökar i takt med att fler utvecklar diabetes typ 2. Cirka 10% lever med diabetes typ 1, och cirka 85-90% med diabetes typ 2. Antalet barn med diabetes uppgår till cirka 8 000. Ytterligare 900 barn får sjukdomen varje år. Dagligen dör 5–6 personer i Sverige där diabetes är den underliggande dödsorsaken.²

Diabetes är en allvarlig kronisk sjukdom som kräver en omfattande egenvård, varje dag – året om. I november 2022 visade Diabetesbarometern stora variationer mellan regionerna både när det gäller genomförda uppföljningar av patienters hälsa och behandlingsresultat.³ När tillgången till läkemedel därutöver inte fungerar finns det stor risk att egenvården ytterligare blir lidande.

Konsekvensen riskerar att bli – utöver allvarlig försämrad livskvalitet och hälsa för den enskilda individen på kort sikt – en för samhället kostsam behandling av komplikationer och följsjukdomar på längre sikt. Komplikationer och följsjukdomar orsakar lidande och står för de klart största kostnaderna inom diabetesvården – cirka 70 procent av dessa.⁴ En studie från år 2020 visar att enbart komplikationer orsakade av typ 2-diabetes kostade vården 2,5 miljarder kronor.⁵

Resultaten från Diabetesbarometern 2023 när det gäller läkemedelsbristen redovisas nedan.

”Har du under 2023 varit med om att ett eller flera av dina läkemedel inte fanns på ditt apotek då du skulle hämta ut dem?”

- Bland personer med diabetes typ 1 är det 36 procent som svarar ”Ja” på denna fråga
- Bland personer med diabetes typ 2 är det 42 procent som svarar ”Ja” på denna fråga
- Bland personer med LADA⁶ är det 34 procent som svarar ”Ja” på denna fråga
- På totalen i undersökningen motsvarar detta en andel på 39 procent som svarar ”Ja”

¹ Resultaten som framgår av tabellerna på sidan 3 anges i ”andelar i procent”.

² Svenska Diabetesförbundet, 2022, *Diabetes*, Tillgänglig: <https://www.diabetes.se/diabetes/> [Använd: 2023-02-20]

³ Svenska Diabetesförbundet (2022): ”Diabetesbarometern 2022” -

[Diabetesförbundet Rapport Diabetesbarometern W7.indd](#) [Använd: 2023-02-20]

⁴ Institutet för Hälso- och Sjukvårdsekonomi (2015): ”Påverkbara kostnader för typ 2-diabetes år 2020 och år 2030 i Sverige” - [IHE Rapport 2015:1](#) [Använd: 2023-02-20]

⁵ Diabetologia (2020) 63:2582–2594: ”Costs of diabetes complications: hospital-based care and absence from work for 392,200 people with type 2 diabetes and matched control participants in Sweden” [Kostnader För Diabetes Typ2](#)

⁶ Svenska Diabetesförbundet (2023): ”LADA är en form av typ 1-diabetes där insjuknandet är långsammare symptomen är inte så tydliga.” - [LADA \(diabetes.se\)](#) I denna enkät finns 188 personer med LADA. OBS! Det finns flera varianter av diabetes fast antalet respondenter som uppger att de lever med en av dessa är så få, att resultaten inte redovisas i detta underlag.

”Vilka blev konsekvenserna av att dina/ditt läkemedel inte fanns på ditt apotek (flera svar möjliga)?”⁷

- Bland personer med diabetes typ 1 svarar sex procent att de i dagsläget är utan ett läkemedel (det jag använde kunde inte ersättas med ett annat)
- Bland personer med diabetes typ 2 svarar tio procent att de i dagsläget är utan ett läkemedel (det jag använde kunde inte ersättas med ett annat)
- Bland personer med diabetes typ 1 svarar 16 procent att de har fått byta läkemedel
- Bland personer med diabetes typ 2 svarar 36 procent att de har fått byta läkemedel

Svenska Diabetesförbundet: Svenska Diabetesförbundet företräder personer med diabetes, i alla åldrar och alla typer av diabetes, samt dessa personers familjer och närstående som också påverkas av sjukdomen. Vi har med vår 80-åriga historia en bred erfarenhet av och kunskap om hur livet med diabetes ser ut, och vi stöttar personer med diabetes genom hela livet i olika situationer och faser. Vi samlar nära 21 000 medlemmar hos oss, och har ett 100-tal lokal- och regionföreningar i hela landet.

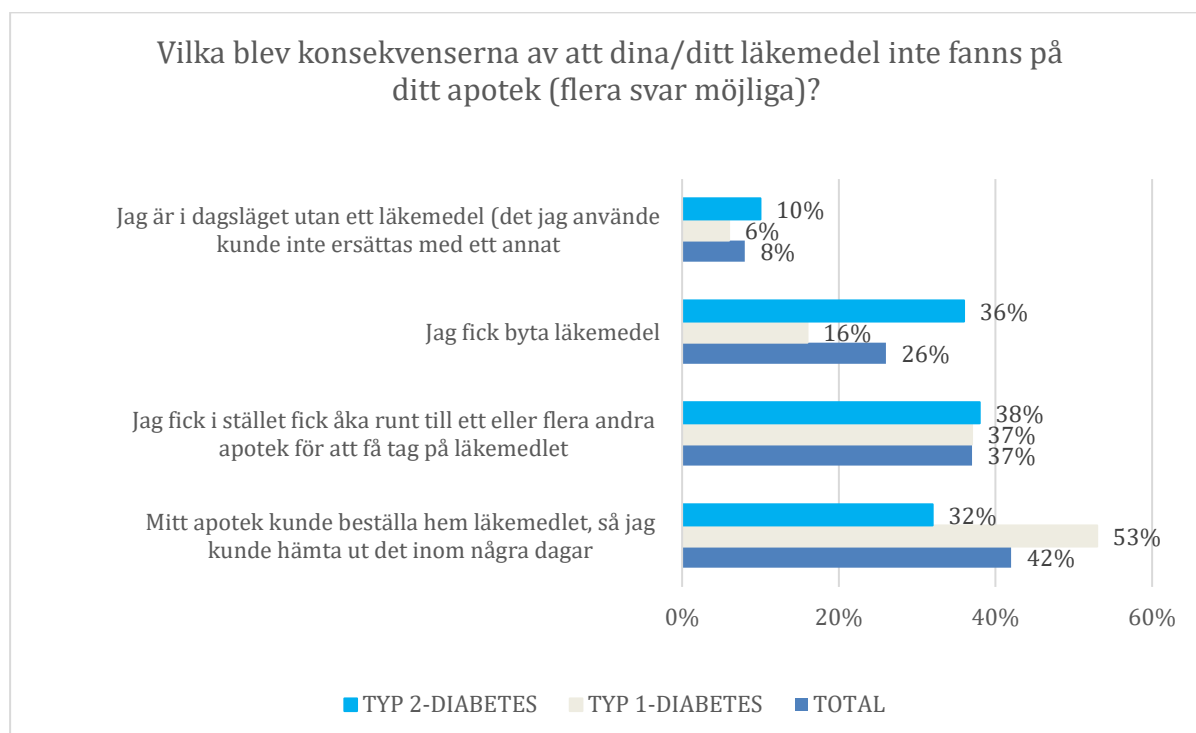
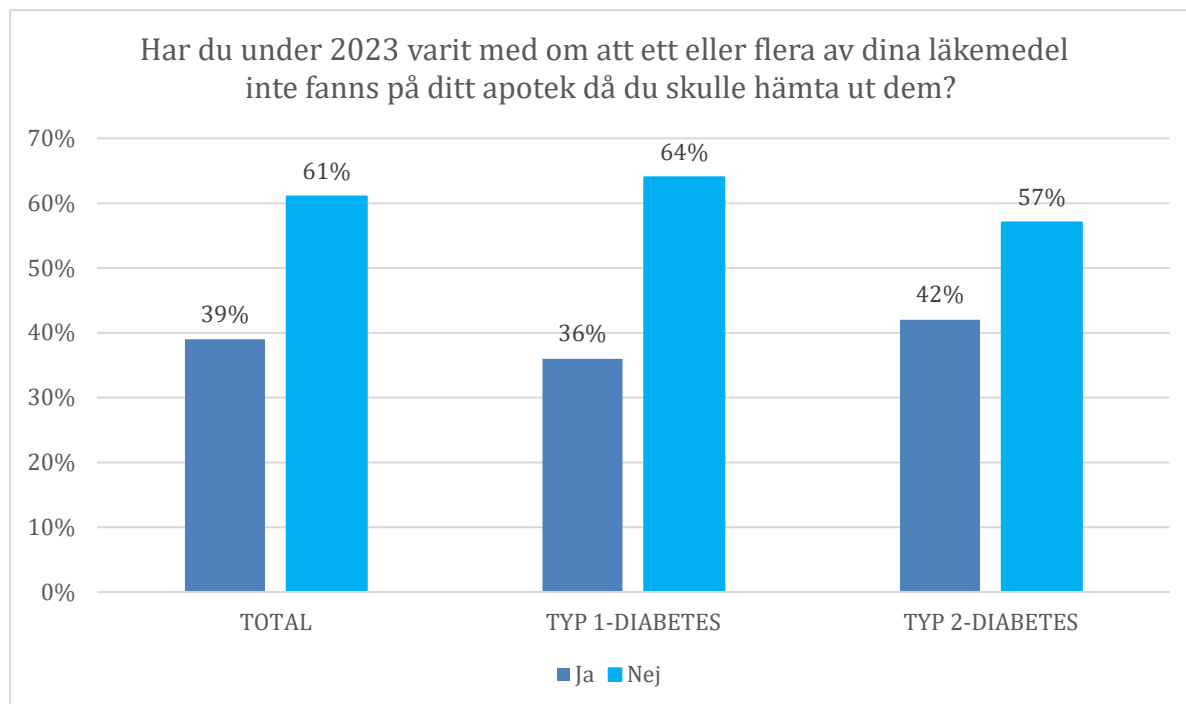
Det beräknas finnas drygt 500 000 personer med diabetes i Sverige idag. Diabetes är en kronisk sjukdom som personen lever med från insjuknandet och under hela livet. Sjukdomen kräver kontinuerlig uppmärksamhet, kontroll samt löpande bedömning och analys av situationen genom avancerad egenvård. Samtidigt är risken stor att personer med diabetes över tid drabbas av allvarliga följsjukdomar. Dagligen dör 5-6 personer i Sverige där diabetes är den underliggande dödsorsaken.

Metod: Diabetesbarometern 2023 genomfördes med webbenkät. Totalt innehåller frågeformuläret 26 frågor. Enkäten skickades till medlemmar i Svenska Diabetesförbundet med tillgänglig mejladress som har uppgett att de lever med typ 1- eller typ 2-diabetes. Den skickades ut till 9 188 potentiella respondenter onsdagen den 7 juni. Enkäten stängdes måndagen den 3 juli år 2023. 3 514 svar inkom, vilket ger en svarsfrekvens på 38,2 procent i undersökningen.

Syftet med Diabetesbarometern är att utvärdera svensk diabetesvård genom att personer med diabetes får svara på frågor om hur denna fungerar inom en rad olika områden. Här redovisas delresultat när det gäller tillgången till läkemedel, som togs upp som ett självständigt delområde i årets enkät givet den rådande läkemedelsbristen i Sverige bland annat inom diabetesområdet.

Kontaktuppgifter: Vill du vet mer om undersökningen kontakta gärna Flemming Kristensen, ansvarig utredning och påverkan - 070 463 77 25 eller flemming.kristensen@diabetes.se

⁷ OBS. Enbart respondenter som har svarat ”ja” på föregående fråga (39 procent) har fått denna följdfråga. I antal innebär det 1 349 personer, varav 605 med diabetes typ 1 och 675 med diabetes typ 2. Antalet personer med LADA uppgår bara till 63 personer. Detta är skälet till att delresultaten från sistnämnda grupp inte redovisas när det gäller denna följdfråga.

Några röster från personer med diabetes från Diabetesbarometern 2023 om vad som kan bli konsekvensen när det är brist på läkemedel:

- Blev tvungen att byta från Ozempic till först Metformin, som jag fick besvärliga biverkningar av, och sedan till Forxiga
- Ozempic bytes mot Rybelsus som inte verkar på samma sätt, så mitt blodsocker var länge väldigt högt
- Fick ett alternativ till Ozempic som inte är lika bra
- Ozempic sprutan byttes ut, finns inte få tag på. Bytte till Trulicity, upplever en sämre effekt med den!
- Från en välfungerande injektion till en usel tablett som inte fungerar alls.
- Ozempic fick bytas ut mot Trulicity, som även den är svår att få tag på.
- Jag bytte från Ozempic till Trulicity vilket inte funkar bra för mig.
- Ozempic var slut överallt, var utan behandling i 3 mån fick sedan annat piller som ej fungerar.
- Väntar på besked från läkare angående ersättning för Ozempic
- Har varit utan Ozempic i 3 månader. Ozempic. Helt slut överallt.
- Ozempic tog slut och ersättare var slut och även ersättare för ersättaren. MYCKET stressande och försökte på flera apotek (inkl. koll på nätet) men saknades överallt
- Jag var utan behandling i 1,5 månad vilket ledde till att mitt blodsocker blev högre
- Var utan läkemedel i 4-5 månader utan ersättning. Hba1c steg rejält!
- Har åkt till 4 orter utöver boendeorten för att få ut rätt medicin
- Har uppehåll i behandlingen just nu – brist på Ozempic
- Jag tar Trulicity sprutor och de har varit slut i perioder. Jag har i omgångar fått jaga sprutor runt hela Göteborg med omnejd.
- Fick åka 25 mil för att få tag på Ozempic
- Först var det Ozempic och nu har det blivit Rybelsus som man får jaga